

Правно - исторически факултет

2700 Благоевград, пл. „Георги Измирлиев - Македончето“
тел./факс: 073/88 66 17; e-mail : admin@law.swu.bg

КОНСПЕКТ

П О

ЗАЩИТА ПРАВАТА НА ЧОВЕКА

1. Права на човека и основни свободи – историческо развитие.
2. Понятие и същност на основните права и свободи.
3. Видове права на човека. Класификация, критерии, функции.
4. Права на човека и права и задължения на гражданите. Специфика и разграничение.
5. Международни механизми за защита правата на човека. Международни организации (Организацията на Обединените Нации, Организацията на Американските държави, Съветът на Европа), правна и юрисдикционна рамка. Защита на човешките права в Африка, Азия, Арабските държави – правни основи, механизъм.
6. Механизми на ООН за защита на човешките права. Правна основа, структури, процедури, обхват.
7. Европейската системата за защита на човешките права. Взаимодействие между националните стандарти и международните стандарти за защита на правата на човека. Принцип на субсидиарността.
8. Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи и Европейският съюз. Механизми за защита на човешките права в Европейския съюз.
9. Европейската конвенция в националното право, монистичен и дуалистичен подходи. Прилагането на Европейската конвенция от националните съдилища.
10. Изпълнение на решенията на Европейския съд по правата на човека. Взаимодействие между практиката на Съда и националното законодателство.
11. Съветът на Европа и Европейската конвенция за защита правата на човека.
12. Комитет на Министрите, Главен Секретар, Парламентарна Асамблея на Съвета на Европа, Комисар по човешките права. Правомощия свързани с човешките права.
13. Европейската конвенция за правата на човека – създаване, цели, промени, перспективи.
14. Европейският съд по правата на човека – организация, състав, избор на съдии, структура. Съдебни състави: компетентност, сезиране, видове решения.
15. Процедура пред Европейския съд по правата на човека – видове жалби. Особенности на индивидуалната жалба, обхват.
16. Ходът на една жалба: производство на национално ниво, производство пред Европейския съд по правата на човека, изпълнение на решенията.
17. Основания за недопустимост на жалбата, отнасящи се до юрисдикцията на Съда: *ratione personae*; *ratione loci*; *ratione temporis*; *ratione materiae*. Понятие, принципи, приложение.

18. Процесуални основания за недопустимост на жалбата – неизчерпване на вътрешноправните средства за защита; неспазване на шестмесечния срок; анонимна жалба; еднаква по същество жалба; злоупотреба с правото на жалба.
19. Недопустимост по същество: явно необоснована жалба; „четвърта инстанция“; липса на нарушение; липса на доказателства. Липса на значителни вреди: ново основание, обхват.
20. Правила и изисквания за подаване на индивидуална жалба и нейното съдържание; чл. 34 от Конвенцията, чл. 47 от Правилата на Съда. Изготвяне на индивидуална жалба на основата на хипотетичен казус.
21. Права, защитени от Конвенцията и Протоколите към нея. Съпоставка с основните права и задължения на гражданите според Конституцията на Република България.
22. Право на живот (чл. 28 от Конституцията, чл. 2 от Европейската конвенция). Задължения на държавата за гарантиране на правото на живот, обхват и предели на правото на живот. Съдебна практика.
23. Забрана на изтезанията (чл. 29 от Конституцията, чл. 3 от Европейската конвенция). Понятие, стандарти. Съдебна практика.
24. Право на свобода и сигурност (чл. 30 от Конституцията, чл. 5 от Европейската конвенция). Национални и международни процесуални гаранции и стандарти. Предел на правото на свобода и сигурност. Съдебна практика.
25. Право на справедлив съдебен процес (чл. 31 от Конституцията, чл. 6 от Европейската конвенция). Принципи, стандарти. Съдебна практика.
26. Право на зачитане на личния и семейния живот (чл. 32, 33, 34 от Конституцията, чл. 8 от Европейската конвенция). Същност, обхват, основания за ограничаването на това право. Съдебна практика.
27. Свобода на придвижване (чл. 35 от Конституцията, чл. 2 от Протокол 4 към Европейската конвенция), забрана за експулсиране на собствените граждани (чл. 3 от Протокол 4 към Европейската конвенция), забрана за колективно експулсиране на чужденци (чл. 4 от Протокол 4 към Европейската конвенция), процедурни гаранции по отношение на експулсирането на чужденци (чл. 1 от Протокол 7 към Европейската конвенция). Същност, процедури.
28. Свобода на мисълта, съвестта и религията, свобода на изразяване на мнение (чл. 37, 38 от Конституцията, чл. 9 от Европейската конвенция). Същност, обхват, предел на ограничаване. Съдебна практика.
29. Свобода на изразяване на мнение (чл. 39, 40, 41 от Конституцията, чл. 10 от Европейската конвенция). Същност, обхват, предел на ограничаването. Съдебна практика.
30. Свобода на събранията и сдружаването (чл. 43, 44 от Конституцията, чл. 11 от Европейската конвенция). Същност, обхват, предел на ограничаването. Съдебна практика.
31. Право на защита (чл. 56 от Конституцията). Принцип на пропорционалността, принцип на правото на преценка.
32. Принципът на гарантиране правата и свободите на човека (чл. 1 от Европейската конвенция), негативни, позитивни и процесуални задължения на държавата.
33. Неотменимост на основните права, забрана за злоупотреба, временно ограничаване на упражняването на отделни права (чл. 57 от Конституцията, чл. 15, 17, 18, 53 от Европейската конвенция).
34. Основни задължения на гражданите – балансът между права и задължения.
35. Обсъждане и анализ на казуси на Европейския съд по правата на човека свързани с националната сигурност.

Препоръчителна литература

Право на Европейската конвенция за правата на човека. Дейвид Харис, Майкъл О'Бойл, Колин Уорбрик, Ед Бейтс, Карла Бъкли, София: Сиела Норма АД, 2015.

Практическо ръководство върху критериите за допустимост. Страсбург: Европейски съд за правата на човека, 2011.

Европейски съд по правата на човека: избрани решения. Йонко Грозев. София: Информационен център на Съвета на Европа, 2001.

Theory and Practice of the European Convention on Human Rights, 5th Edition. Pieter van Dijk, Fried van Hoof, Arjen van Rijn, Leo Zwaak. Intersentia, 2018.

A Practitioner's Guide to the European Convention on Human Rights, 4th Edition. Karen Reid. Thomson/ Sweet&Maxwell, 2015.

Bringing a case to the European Court of Human Rights. A practical guide on admissibility criteria. Council of Europe/European Court of Human Rights, 2014.

European Convention on Human Rights, Commentary. Christoph Grabenwarter. Verlag C.H. Beck, 2014.

The Accession of the European Union to the European Convention on Human Rights. Paul Gragl. Hart Publishing, 2013.

Taking a Case to the European Court of Human Rights. Philip Leach. Oxford University Press, 2011.

The European Convention on Human Rights. Achievements, Problems and Prospects. Steven Greer. Cambridge University Press, 2008.

Близнашки, Г. Конституцията. Същност, функции, върховенство. С., 2018.

Ботушарова, С. Конституционно право (книга първа). С., 1994.

Друмева, Е. Конституционно право. С., 2018.

Марин, Н. Юрисдикция на Съда на Европейския Съюз в пространството на свобода, сигурност и правосъдие. ЮЗУ „Неофит Рилски“, 2011.

Стойчев, Ст. Конституционно право. С., 2002.

Източници:

1) Европейска конвенция за правата на човека и Протоколите към нея.

https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_BUL.pdf

2) Правилата на Европейския съд по правата на човека, 16 април 2018

https://www.echr.coe.int/Documents/Rules_Court_ENG.pdf

3) Европейски съд по правата на човека

<https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home&c=>

4) https://www.echr.coe.int/Documents/Admissibility_guide_BUL.pdf

Практическо ръководство върху критериите за допустимост на жалбите до Европейския съд по правата на човека.

5) https://www.echr.coe.int/Documents/PD_institution_proceedings_ENG.pdf

Индивидуална жалба по чл. 34 от Конвенцията

6) https://www.echr.coe.int/Documents/Report_Rule_47_ENG.pdf

Report on the implementation of the revised rule on the lodging of new applications (чл. 47 от Правилата на Съда)

7) https://www.echr.coe.int/Documents/Case_Processing_BUL.pdf

Ходът на една жалба

Изготвил

Доц. д-р Снежана Ботушарова